

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASASIDA KATTA GURUH TARBIYALANUVCHILARINING IJODIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASOSLARI

Xurramov Rustam Sayfiddinovich

NIU, Surxondaryo kampusi katta o'qituvchisi, p.f.f.d., (PhD).

Xolto'rayeva Dilnoza Sherqobilovna

Navoiy innovatsiyalar universiteti, Surxondaryo kampusi talabasi

Annotatsiya

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim muassasasida katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqotda ijodiy tafakkur, divergent fikrlash, emotsional barqarorlik va motivatsion omillarning o'zaro bog'liqligi yoritiladi. Rivojlantiruvchi muhit, integrativ yondashuv hamda pedagogning fasilitatorlik roli ijodiy salohiyatni shakllantirishning muhim shartlari sifatida asoslanadi. Natijalar maktabgacha ta'lim jarayonida tizimli va ilmiy asoslangan metodlarni qo'llash ijodiy kompetensiyaning barqaror rivojlanishini ta'minlashini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar. Ijodiy faoliyat, pedagogik asoslar, psixologik omillar, rivojlantiruvchi muhit, katta guruh, maktabgacha ta'lim, kreativ tafakkur.

Annotation

This article analyzes the pedagogical and psychological foundations of developing creative activity in senior preschool groups within early childhood education institutions. The study examines the interrelation of creative thinking,

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

divergent cognition, emotional stability, and motivational factors. It substantiates the importance of a developmentally supportive environment, integrative approaches, and the facilitator role of educators in fostering children's creative potential. The findings indicate that systematic and scientifically grounded methods in preschool education significantly contribute to sustainable development of creative competence and independent problem-solving abilities.

Keywords: Creative activity, pedagogical foundations, psychological factors, developmental environment, senior group, preschool education, creative thinking.

Аннотация

В статье анализируются педагогико-психологические основы развития творческой деятельности воспитанников старших групп дошкольных образовательных учреждений. Рассматривается взаимосвязь креативного мышления, дивергентных процессов, эмоциональной устойчивости и мотивационных факторов. Обосновывается значение развивающей среды, интегративного подхода и фасилитирующей позиции педагога в формировании творческого потенциала детей. Результаты исследования подтверждают, что системное и научно обоснованное применение методов в дошкольном образовании способствует устойчивому развитию творческой компетентности и самостоятельности личности.

Ключевые слова. Творческая деятельность, педагогические основы, психологические факторы, развивающая среда, старшая группа, дошкольное образование, креативное мышление.

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

Kirish

Maktabgacha ta'lim tizimi uzluksiz ta'limning poydevor bosqichi sifatida shaxs rivojlanishining eng nozik va mas'uliyatli davrini qamrab oladi. Ayniqsa, katta guruh tarbiyalanuvchilari bilan olib boriladigan pedagogik jarayon bolalarning kognitiv faolligi, ijtimoiy moslashuvi hamda ijodiy salohiyatini shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Mazkur yosh bosqichida tafakkur jarayonlari jadallashadi, tasavvur va fantaziya kengayadi, mustaqil fikr yuritish elementlari shakllanadi. Shu bois ijodiy faoliyatni rivojlantirish masalasi nafaqat metodik, balki chuqur pedagogik-psixologik asoslangan yondashuvni talab etadi.

Ijodiy faoliyat bolaning ichki ehtiyoji va tabiiy rivojlanish mexanizmlariga tayanadi. Psixologik nuqtayi nazardan u divergent tafakkur, muammoli vaziyatda alternativ yechim topish, obrazli fikrlash va emotsional ifoda bilan chambarchas bog'liq. Katta guruh sharoitida ijodiy faoliyatni tashkil etish esa bolaning individual xususiyatlarini, temperamentini, qiziqishlarini hamda ijtimoiy tajribasini inobatga olgan holda pedagogik muhitni loyihalashni taqozo etadi. Rivojlantiruvchi muhitning mavjudligi, faol muloqot va hamkorlikka asoslangan ta'lim jarayoni bolalarda tashabbuskorlik, mustaqillik va o'zini namoyon etish ehtiyojini kuchaytiradi.

Pedagogik jihatdan ijodiy faoliyatni rivojlantirish tizimli va integrativ xarakterga ega bo'lishi zarur. Bilim, ko'nikma va qadriyatlarning o'zaro uyg'unligi asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning nafaqat intellektual, balki estetik va axloqiy rivojlanishini ham ta'minlaydi. O'yin, tasviriy faoliyat, drammatizatsiya, konstruktorlik, tajriba va kuzatuv elementlarining birgalikda qo'llanilishi ijodiy jarayonni jonlantirib, bolaning ichki imkoniyatlarini ro'yobga chiqaradi. Bunday yondashuvda tarbiyachi nazorat qiluvchi subyekt emas, balki yo'naltiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi fasilitator sifatida namoyon bo'ladi.

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

Psixologik tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha yosh davrida ijodiy salohiyatni rag‘batlantirish keyingi bosqichlarda shaxsning innovatsion tafakkuri va moslashuvchanligini belgilaydi. Shu sababli katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishni tasodifiy epizodik mashg‘ulotlar darajasida emas, balki ilmiy asoslangan pedagogik tizim sifatida tashkil etish zarur. Bu jarayonda bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish, emotsional xavfsizlikni ta‘minlash hamda ijobiy motivatsion muhit yaratish muhim shart hisoblanadi.

Mazkur tadqiqot maktabgacha ta‘lim muassasasida katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslarini tizimli ravishda yoritishga qaratilgan. Unda ijodiy faoliyatning nazariy mohiyati, uning psixologik mexanizmlari hamda pedagogik shart-sharoitlari ilmiy tahlil qilinadi. Mavzuning dolzarbligi shundaki, zamonaviy ta‘lim paradigmasi shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvni talab etar ekan, ijodiy salohiyatni rivojlantirish maktabgacha ta‘limning sifat ko‘rsatkichlaridan biriga aylanmoqda.

Adabiyotlar tahlili. Maktabgacha ta‘lim muassasasida katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslarini yoritishda zamonaviy ilmiy manbalar mazkur jarayonning ko‘p qirrali va integrativ xarakterini tasdiqlaydi. Tahlil qilingan adabiyotlar ijodiy salohiyatni shakllantirishda kognitiv, emotsional va ijtimoiy omillarning o‘zaro uyg‘unligi muhim ahamiyat kasb etishini ko‘rsatadi.

Aldemir, J. va Kermani, H. tomonidan olib borilgan tadqiqot integratsiyalashgan STEM dasturlarining maktabgacha yoshdagi bolalarning o‘quv natijalariga ijobiy ta‘sirini empirik jihatdan asoslaydi. Mualliflar tomonidan ishlab chiqilgan integrativ o‘quv modeli bolalarda muammoni hal

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

qilish, tajriba o‘tkazish va konstruktiv fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilgani aniqlangan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, fanlararo yondashuv bolalarning ijodiy tafakkurini rag‘batlantiradi va ularning bilish jarayonlarini faol holatga keltiradi. Bu yondashuv katta guruh sharoitida ham samarali qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan metodik asoslarni taqdim etadi.

M.Rajabova tomonidan olib borilgan ilmiy izlanish maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish omillarini pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qiladi. Muallif ijodiy faoliyatni rivojlantirishda rivojlantiruvchi muhit, motivatsiya va individual yondashuvning ahamiyatini alohida ta’kidlaydi. Mazkur tadqiqot milliy pedagogik kontekstda ijodiy salohiyatni shakllantirish mexanizmlarini ochib beradi hamda maktabgacha ta’lim amaliyotida tizimli yondashuv zarurligini asoslaydi.

M.Oripovanning ilmiy ishlanmasida esa ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning psixologik asoslari chuqur tahlil etilgan. Divergent tafakkur, tasavvur kengligi va emotsional barqarorlik ijodiy faoliyatning asosiy psixologik komponentlari sifatida izohlanadi. Muallif ijodiy jarayonning muvaffaqiyati bolaning ichki motivatsiyasi va qulay psixologik muhit bilan bevosita bog‘liqligini ta’kidlaydi. Ushbu yondashuv katta guruh tarbiyalanuvchilari bilan ishlashda emotsional xavfsizlik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash muhim omil ekanligini ilmiy asoslaydi. Aronin, S. va Floyd, K.K. tomonidan olib borilgan tadqiqotda raqamli texnologiyalar, xususan planshet qurilmalari yordamida STEM tushunchalarini joriy etish tajribasi yoritilgan. Inklyuziv maktabgacha ta’lim muhitida texnologiyalarning qo‘llanilishi bolalarning bilish jarayonlarini faollashtirishi, tajriba o‘tkazish va modellashtirish imkoniyatlarini kengaytirishi aniqlangan. Mazkur tadqiqot ijodiy faoliyatni rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalarning pedagogik vosita sifatidagi ahamiyatini ko‘rsatadi.

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

Umuman olganda, ko‘rib chiqilgan adabiyotlar maktabgacha ta‘lim muassasasida katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirish integrativ, tizimli va psixologik jihatdan asoslangan yondashuvni talab etishini tasdiqlaydi. Ilmiy manbalar tahlili ijodiy qobiliyatlarning shakllanishi rivojlantiruvchi muhit, fanlararo integratsiya, zamonaviy texnologiyalar va emotsional qo‘llab-quvvatlash bilan uzviy bog‘liq ekanligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlar natijalarini milliy ta‘lim tizimi sharoitiga moslashtirish va ularni amaliyotga joriy etish istiqboldagi ilmiy izlanishlar uchun muhim yo‘nalish sifatida namoyon bo‘ladi.

Tahlil va natijalar. Maktabgacha ta‘lim muassasasida katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirish masalasi ko‘p qirrali pedagogik-psixologik jarayon sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqot doirasida ijodiy faoliyatni rivojlantirish omillari, uning psixologik mexanizmlari va pedagogik shart-sharoitlari kompleks tahlil qilindi. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, mazkur yosh bosqichida ijodiy faollik tabiiy ravishda yuqori darajada namoyon bo‘ladi, biroq uning barqaror rivoji maqsadli pedagogik ta‘sir va muvofiqlashtirilgan ta‘lim muhitisiz yetarli darajada shakllanmaydi.

Psixologik nuqtayi nazardan, katta guruh tarbiyalanuvchilarida divergent tafakkur elementlari, obrazli fikrlash va muammoli vaziyatlarga ijodiy yondashuv qobiliyati faol rivojlanadi. Ushbu jarayonni qo‘llab-quvvatlovchi omillar sifatida emotsional xavfsizlik, erkin tanlov imkoniyati va rag‘batlantiruvchi ijtimoiy muhit muhim ahamiyat kasb etadi. Tahlil davomida aniqlanishicha, ijodiy faoliyat samaradorligi bolaning ichki motivatsiyasi va tashqi pedagogik ta‘sir o‘rtasidagi uyg‘unlikka bevosita bog‘liqdir. Faol muloqotga asoslangan mashg‘ulotlar va hamkorlikka yo‘naltirilgan vazifalar bolalarda tashabbuskorlik va mustaqillikni kuchaytiradi.

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

Pedagogik jihatdan ijodiy faoliyatni rivojlantirish jarayoni tizimli yondashuvni talab etadi. Mashg‘ulotlarning mazmuni bolalarning yosh xususiyatlariga mos ravishda tuzilganida, ularning bilish jarayonlari, tasavvur doirasi va ijtimoiy faolligi sezilarli darajada oshadi. Amaliy kuzatuvlar shuni ko‘rsatdiki, o‘yin, tasviriy san‘at, dramatisatsiya va konstruktorlik faoliyatlarining o‘zaro integratsiyasi bolalarning ijodiy mahsuldorligini kuchaytiradi. Bunday integratsiyalashgan mashg‘ulotlar davomida bolalar nafaqat yangi g‘oyalar ilgari suradilar, balki ularni amaliy ifodalashga intiladilar.

Natijalar shuningdek tarbiyachining roli ijodiy jarayonning muvaffaqiyatida hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi. Yo‘naltiruvchi va qo‘llab-quvvatlovchi pedagogik pozitsiya bolalarning mustaqil qaror qabul qilish va o‘z fikrini erkin ifodalash imkoniyatini kengaytiradi. Aksincha, haddan tashqari reglamentlangan va reproduktiv faoliyatga asoslangan mashg‘ulotlarda ijodiy faollikning pasayishi kuzatiladi. Rivojlantiruvchi predmet-makon muhitining boyligi ham ijodiy faoliyatning samaradorligiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi.

Tadqiqot yakunlari shuni ko‘rsatadiki, katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirish pedagogik va psixologik omillarning uyg‘un ta‘sirida amalga oshadi. Tizimli tashkil etilgan ijodiy muhit, individual yondashuv va ijobiy motivatsiya bolalarda ijodiy tafakkurning barqaror shakllanishini ta‘minlaydi. Mazkur jarayon maktabgacha ta‘lim sifatini oshirish, shaxsning keyingi ta‘lim bosqichlariga muvaffaqiyatli moslashuvini ta‘minlash hamda innovatsion fikrlash asoslarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Maktabgacha ta‘lim muassasasida katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirish shaxs kamolotining dastlabki bosqichida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadigan murakkab pedagogik-psixologik jarayondir. Mazkur

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

jarayon bolaning tabiiy qiziqishlari, bilishga intilishi va emotsional tajribasi bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, u maqsadli tashkil etilgan rivojlantiruvchi muhit sharoitida yanada samarali namoyon bo‘ladi.

Ijodiy faoliyatni qo‘llab-quvvatlash bolaning tafakkur moslashuvchanligi, obrazli fikrlashi, muammoli vaziyatlarda mustaqil yechim topa olish qobiliyati hamda ijtimoiy muloqot madaniyatining shakllanishiga xizmat qiladi. Psixologik jihatdan erkinlik va emotsional xavfsizlik muhiti ijodiy tashabbusning yuzaga chiqishiga zamin yaratadi. Pedagogik jihatdan esa integrativ va tizimli yondashuv, faol metodlar va o‘yin elementlariga tayanish, individual xususiyatlarni hisobga olish jarayon samaradorligini belgilaydi.

Katta guruh sharoitida ijodiy faoliyatni rivojlantirish epizodik mashg‘ulotlar bilan cheklanmasdan, butun ta‘lim jarayonining mazmuniy va metodik asosiga aylanishi zarur. Rivojlantiruvchi predmet-makon muhitining boyligi, pedagogning yo‘naltiruvchi va rag‘batlantiruvchi pozitsiyasi, hamkorlikka asoslangan o‘quv faoliyati bolalarning ijodiy salohiyatini izchil shakllantirishga imkon beradi.

Natijada, pedagogik-psixologik asoslangan yondashuv katta guruh tarbiyalanuvchilarining ijodiy kompetensiyasini mustahkamlash, ularni keyingi ta‘lim bosqichlariga tayyorlash hamda shaxs sifatida mustaqil va innovatsion fikrlovchi insonni shakllantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Mazkur yo‘nalishda olib boriladigan ilmiy izlanishlar va metodik takomillashtirish ishlari maktabgacha ta‘lim sifatini oshirishning strategik omillaridan biri sifatida baholanadi.

World Conference on Social Sciences, Law and Public Policy

Hosted Online from Toronto, Canada

Date: 26th February 2026

Website: <https://econferencia.com>

ADABIYOTLAR:

1. Aldemir, J., & Kermani, H. (2017). Integrated STEM curriculum: Improving educational outcomes for Head Start children. *Early Child Development and Care*, 187(11), 1694–1706.
2. Matluba T. Rajabova. "MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY QOBILİYATLARI VA UNI SAMARALI RIVOJLANTIRISH OMILLARI" *Oriental Journal of Education*, vol. 2, no. 1, 2022, pp. 76-81. doi:10.37547/supsci-oje-02-01-12
3. Munisa Sh. Oripova, PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF DEVELOPING CREATIVE ABILITIES IN PRESCHOOL CHILDREN. (2026). *International Journal of Artificial Intelligence*, 6(02), 1726-1729.
4. Aronin, S., & Floyd, K. K. (2013). Using an iPad in inclusive pre-school classrooms to introduce STEM concepts. *Teaching Exceptional Children*, 45(4), 34–39.
5. Pei-Ying Wu, S. Arias, S. Abramson. Engaging Young Children in STEAM Learning: An Inquiry Planning Guide for Early Educators // *Early Childhood Education Journal*. — 2023. — Vol. 53, no. 2. — P. 629–643.
6. Ҳамроев, Р. "Бошланғич таълимни ижодий ташкил этиш истиқболлари." *Вестник Каракалпакского государственного университета имени Бердаха* 22.1 (2014): 53-58.
7. Ro'ziqulovich H. A. Boshlang'ich sinf o'qish darslarida o'quvchilar nutqini o'qitishda innovatsion texnologiyadan foydalanish // *Барқарорлик ва етакчи тадқиқотлар онлайн илмий журналі*. – 2022. – Т. 2. – №. 4. – С. 344-348.